

Tutkimuksia "Kastellin linnassa"

Linnalanperän kylässä Pattijoella v. 1920.

Vuoden 1920 tutkimusten tarkoituksena oli koota lisäaineksia n. s. jättiläiskirkkojen luonteen selvittämiseksi, puheenaoleva "Kastellin linna" valittiin tutkittavaksi suurimpana ja säännöllisimpänä näistä Pohjanmaalla yleisistä muinaisjäänöksinä pidetyistä kivikehistä. Allekirjoittaneen tehtävänä oli kaivauttaa kivikehän sisustaa ja lähistöä, korjata talteen mahdollisesti esille tulevia muinaisesineitä sekä paljastaa asutuksen merkkejä sisältävää maata.

Kaivauskohdaksi valittiin puista paljas ala kivikehän pohjoisosassa. Maanpinta oli sillä kohdalla tasaista kasvaen sammalta ja puolanvarsia. Maa oli kovaa, se sisälsi pinnasta alkaen paljon kiviä sekä näiden välissä ruosteista multaa, soraa ja puunjuuria. Maassa ei voitu huomata ihmisasutuksen jättämiä likaantumismerkkejä, luunsiruja, hiilenpalasia, nokea tai palomaata.

Kaivettaessa paljastui joukko luonnonkiviä sekä maanpinnassa että syvemällä, jotka olivat luontaisessa hajallisessa asennossa muodostamatta järjestelmällisiä ladelmia.

30 m² suuruisesta kaivauksesta korjattiin ihmiskäsin valmistettuja kiviesineitä:

liuskeisia nuolenkärkiä	- - - - -	2 kpl
liuskeinen veitsi t. saha	- - - - -	1 "
kvarsinen kaavin	- - - - -	1 "
hietakivinen hioin	- - - - -	1 "
iskukiviä	- - - - -	2 "
reikäkiven teelmä	x - - - - -	1 "
iskettyjä teelmiä	- - - - -	2 "
vuorilajin sirpaleita	- - - - -	8 "
kvartsin sirpaleita	- - - - -	364 "
pieniä mukulakiviä	- - - - -	6 "

Esineet ovat särkyneitä, ja talteen on saatu siksi pieniä osia, että muotoja on vaikea määrätä. Molemmat nuolenkärjet näyttävät eheinä olleen hoikkia ja nelisärmäisiä. Kvartsissa kaapimessa on pyöreäsuinen terä, muuten esine on huonoa te-

koa ja vailla selviä tyyppimerkkejä. Hioin on kellertävää hietakiveä, särkynyt, ja talteen tulleen kappaleen reuna on pyöreäksi kulutettu. Iskukiviksi merkittyjen luontais-ten mukulakivien päät näyttävät lyöntien ruhjomilta. Reikäkiven teelmästä on jällellä kappale lapetta ja hakatun reiän reuna. Muut teelmät ovat rapautuneita ja epävarmoja. Pienet mukulakivet ovat muodostelemattomia.

Iskentäsirpaleiden lukumäärä on suhteellisesti suuri. Kvartsin sirpaleiden paljous osoittanee, että paikalla on valmistettu ja käytetty kaapimia. Hioinkivi on samaa kivilajia kuin kivikaudella yleisesti käytetty, ja sen reuna on pyöristynyt kouruteräisiä teräkaluja hiottaessa. Paikalla oleskelleilla ihmisillä lienee siis ollut isoja, nähtävästi kivisiä aseita. Sellaisten kappaleita ei kuitenkaan tavattu.

Samalla matalalla harjanteella, jolla vallikehä sijaitsee, tutkittiin kaksi pohjoisessa päässä olevaa kivikasaa. Ensimmäinen, joka oli keskeltä kuopalla, osoittautui ennen kaivetuksi, se oli nähtävästi J. W. Calamniuksen 1860-luvulla avaamana jäänyt entiselleen saattamattomana maatu-
maan. Toinen pienempi, lähellä isoa vallia oleva kivika-
sa avattiin tri J. Ailion paikalle saavuttua; siinä oli
päällimmäisten isohkojen kivien alla pienempiä sekä poh-
jalla puhdas sora. Kasasta tavattiin kvartsin sirpaleita.

Lopuksi tutkittiin tri Ailion johdolla itse vallikehä läntisen pitkän sivun keskeltä, leikkauksessa A - B. Tässä kohdassa olevan "portin" pielestä purettiin kiviä, ja tarkoituksena oli saada selville muurin rakenne. Se osoittautui siinä suhteessa erikoiseksi, että isoja kiviä oli ainoastaan pinnalla puolen metrin vahvuudelta, mutta syvemmällä tuli esille pieniä kiviä, soraa ja multaa sisältävä osa, joka pinnan tavoin muodosti keskeltä korkeamman vallin. Ennen kaivamista oli otaksuttu, että kivi-valli olisi alkuaan ollut korkeampi ja aikojen kuluessa lakoillut hajalle nykyiseen asuunsa. Odotettiin tavattavan pohjalla, sivuilla ja "portin" pielissä isompia ja säännöllisesti aseteltuja kiviä. Mitään sellaista ei tullut esille. Kaivaus osoitti, että valli on nykyään enimmältä osaltaan alkuperäisessä kunnossaan. Sen syntymistä ei ihmistöiden jälkien tutkija voine selvittää.

Tuloksina Linnakankaan kaivauksista voidaan mainita:

1) Vallikehän sisältä löydetyt kiviesineet ovat lyhytaikaisen ja heikon kivikauden asutuksen jälkiä.

2) Vallia ja läheisiä kivikasoja ei voida pitää ihmisten tekeminä.

3) Kysymystä ihmisasutuksen jälkien suhtautumisesta kivi-
valliin ei siis voida ratkaista muinaistieteen avulla yksinään.

Helsingissä, lokak. 6 p. 1921.

Sakari Pätkä.

SE. Kuvattu 0,35

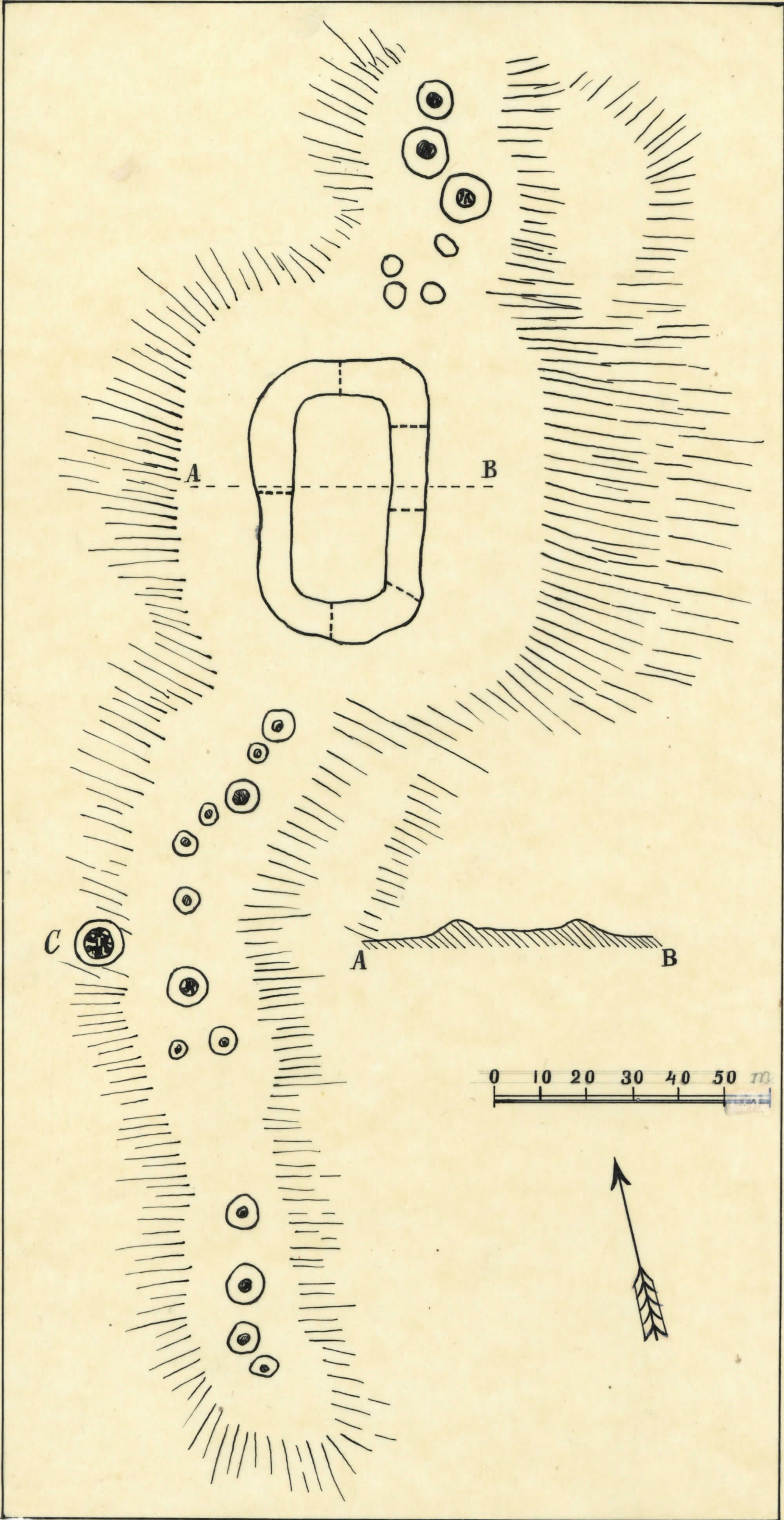
2 puolesta
Kuvattu
0,19

1,40
1,05
0,55
2,25
0,20
2,25

"Kastellin linna
Linnalanperän kylässä
Pattijoella
20/10/20

Kuvattu

Pattijoki, Kastellin linna.

Miivinen,

S. Palsin kartaus

1920

A.-B. HERMAN

6.

